

Dyno Industrier

125 år

Oslo, 6. juni 1990

Statsminister Jan P. Syse

125 år er en høy alder. Svært høy. Særlig når vi tenker på at det her dreier seg om en virksomhet som har hatt utallige sjanser til å gå i luften - og som stadig vekk har gjort det. Dette har jo i ordets egentligste forstand vært risky business.

Men i stedet må vi altså tale om 125 år i eksplosiv fremgang.

Det er naturlig å stille de samme spørsmål ved Dynos jubileum som ved alle andre høye fødselsdager. Det ene er hvordan jubilaranten har det på dagen. Og svaret er åpenbart: Takk, bra, bortsett fra at Norge kune vært bedre.

Det andre spørsmålet er hvordan den gamle har klart å bli så gammel. Da er svaret vanligvis at han har levet et stille og forsiktig liv og avstått fra store farer og fristelser. Det kan vi ikke godt si om Dyno.

Men det er verd å tenke over dette; over forutsetningene for at bedrifter skal ha et langt og vellykket liv. Hvordan blir man 125 år med helsen og arbeidsevnen i behold?

Det finnes visse grunnleggende forutsetninger. Vi kan tenke på naturgitte fordeler, som råstoffer og kraft. Men viktigst er kompetanse - å være på høyde med sine konkurrenter, og helst over dem. I kompetanse ligger

omstillingsevne - altså et aktivt forhold til markedet. Og i markedsorienteringen ligger i sin tur et krav til lønnsomhet. Bedrifter er bare i stand til å overleve hvis de legger kravet til fortjeneste høyt nok. Det er storartet å produsere mer, eller at tallet på ansatte øker, eller at forskningsbudsjettene blir større. Men ingen ting gir slik trygghet som at inntektene er større enn utgiftene. Personlig har jeg alltid hevdet at enkle overskudd er bedre enn raffinerte underskudd. Da jeg var næringsminister og stelte med statsbedrifter slo ikke det synspunktet alltid like godt an. Jeg husker en politisk motstander som erklærte at norsk industri aldri ville vært hva den var uten Kongsberg Våpenfabrikk.

Og det hadde han jo dessverre rett i.

For Dyno har det stått klart i 125 år at konsernet måtte tjene penger. Det var et sentralt moment allerede i de første dokumentene som etablerte selskapet - Det norske Nitroglycerin Compagnie. Og derfor finnes selskapet ennå.

Det er et interessant konsern. Dels fordi det er norsk - Norge ble det eneste land hvor Alfred Nobel solgte sine patenter. Og dels fordi det ble til i en ubekymret utviklingsoptimisme. Da man bygget den første fabrikk, på Lysaker, plasserte man direktøren 100 meter unna - praktisk talt på toppen av sprengstoffproduksjonen. I dag har jeg inntrykk av at det bare er statsministre som forventes å leve så farlig.

Og dels er Dyno - eller forløperne for Dyno - interessante fordi selskapet raskt utviklet seg til noe mer enn å markedsføre en svensk oppfinnelse i Norge. Det ble en virksomhet i egen kraft, som markedsførte norsk produksjon i utlandet.

Slik fremstår det i dag. Norsk og internasjonalt.

Jeg liker å tro at Dynos suksess også er skjedd ved hjelp av, og ikke på tross av, norsk politikk opp gjennom årene. Man kan naturligvis aldri være helt sikker. Riktignok skriver Morten H. Magnus anerkjennende i konsernets historie om hvordan forholdene var lagt til rette omkring 1865 av Høyres stamfar, Anton Martin Schweigaard, som var "konservativ i sin politikk og liberal i sitt syn på næringslivet". Slik bør det jo være. Men vi har ikke vært ved makten hele tiden. Ofte har næringslivet måttet klare seg selv, som best det kunne.

Hva er så Statens rolle overfor næringslivet - politikkenes rolle? Det er å skape stabile, påregnelige forhold for vekst. Ikke å bestemme hvilke veier industriutviklingen skal ta - Staten har ingen særlige evner til å se inn i fremtiden. Heller ikke å være bedriftseier - Staten er en dårlig kapitalist (og, for den saks skyld, en enda verre sosialist).

Men Staten skal ta seg av rammebetingelsene. Det betyr å bekjempe proteksjonisme, inflasjon og overbeskatning. Det betyr å fremme et aktivt kapitalmarked, en stabil kronekurs, en stram budsjettpolitikk, en bedre skole, norsk tilknytning til EF. Norsk medlemskap i EF.

Oppgaven er, såvidt jeg kan skjønne, å gjøre mer av det vi allerede gjør. Og som ikke alle andre ville ha gjort. Jeg minner bare om det, ifall noen skulle tro det. I dag starter forberedelsene til de neste 125 årene. Og det gjelder å starte riktig.

Til lykke med fortid, nåtid og fremtid!